

TAKTO OZNAČENÝ TEXT JE POUZE VYSVĚTLUJÍCÍ, NEPIŠTE SI JEJ

- jedná se o učivo na celý týden 18.5. - 22.5.2020
- poznámky si **TENTOKRÁT RADĚJI VYTISKNĚTE** a do sešitu vlepte
- ZKRATKA FM = FINANČNÍ MATEMATIKA
- DOBROVOLNÝ ÚKOL - POMOCÍ WEBU ZJISTĚTE PODMÍNKY PRO ZÍSKÁNÍ PŮJČKY 100TISÍC KČ (KOLIK SPOLEČNOSTÍ NABÍZÍ PŮJČKU, PODMÍNKY PRO ZÍSKÁNÍ PŮJČKY, VÝŠE SPLÁTKY, KOLIK % ÚVĚR, KOLIK KČ SKUTEČNĚ PŘEPLATÍTE....) - NEPOSÍLEJTE KE KONTROLE, JEN SE NAD ZÍSKANÝMI INFORMACEMI ZAMYSLETE (ZEJMÉNA NAD FAKTEM, JAK JEDNODUCHÉ JE PENÍZE ZÍSKAT A „JAK JEDNODUCHÉ“ ASI BUDE PENÍZE SPLÁCET)

FM - ZÁKLADNÍ POJMY

- více informací se můžete dozvědět na youtube (a samozřejmě i kdekoli jinde na internetu)
 - + NEZkreslená věda - Finanční gramotnost - <https://www.youtube.com/watch?v=ukhM4c-WXoM&feature=youtu.be>
 - + NEZkreslená věda - Dějiny peněz (v druhé polovině informace o e-bankovníctví) - https://www.youtube.com/watch?v=o_fLzJv6Q9g
 - + zajímavé video (v horší kvalitě) o tom, jak se tisknou bankovky <https://www.youtube.com/watch?v=G7i1zCyTuf8>

JAK BANKA VNÍMÁ ČAS

- 1 rok = 360 dní (NEPOČÍTÁ SE OD 1.1. DO 31.12. ALE ODE DNE VZNIKU FINANČNÍ SLUŽBY)
- 1 měsíc = 30 dní = 1/12 roku (OPĚT JAKO V PŘEDCHOZÍM - NEPOČÍTÁ SE OD 1. DNE V MĚSÍCI, ALE ODE DNE VZNIKU FINANČNÍ SLUŽBY)
- 1 den = 1/30 měsíce = 1/360 roku (DEN VZNIKU SLUŽBY SE NEZAPOČÍTÁVÁ, ALE ZAPOČÍTÁVÁ SE JEŠTĚ POSLEDNÍ DEN, KDY SLUŽBA ZANIKÁ)

DLUHY A PŮJČKY

V NÁSLEDUJÍCÍ ČÁSTI UVAŽUJEME DLUHY A PŮJČKY V RÁMCI FINANČNÍCH SPOLEČNOSTÍ (BANKY, SPOŘITELNY APOD.). DLUHY A PŮJČKY ALE MOHOU TAKÉ VZNIKAT V RÁMCI RODINY NEBO PŘÁTEL, TAM VŽDY ZÁLEŽÍ NA DOHODĚ MEZI JEDNOTLIVCI

A STÁLE MĚJTE NA PAMĚTI - IDEÁLNÍ JE ŽÍT BEZ DLUHŮ

- někdo (= **A**) někomu (= **B**) něco (= **C**) za určitých podmínek (= **D**) na danou dobu (= **E**) půjčí
 - A = **věřitel** (půjčí peníze a věří, že se mu vrátí)
 - B = **dlužník** (dluží peníze)
 - C = **dluh** (peníze si půjčíme), dlužná částka, jistina, **kapitál** (peníze spoříme)
 - D = úrok = částka, kterou získá věřitel od dlužníka jako odměnu za půjčení peněz, vyjádřen % NEBO TAKÉ **úroková míra** (úroková sazba) = podíl úroku získaného za určité období (tedy ne za celou dobu trvání dluhu ale za tzv. úrokovací období)
 - E = **doba trvání** dluhu, půjčky
- pokud banka půjčí klientovi = půjčka, úvěr, hypotéka, leasing

- pokud klient půjčí bance = spoření, investice (banka pak získané peníze půjčí někomu jinému)
- ke všem dluhům a půjčkám je vždy nutné započítat i různé manipulační poplatky (poplatky za vedení účtu, výpis z účtu, včasné splácení, opožděné splácení a mnoooooooooo dalších)

PLAT, MZDA

- zaměstnavatel = dává práci a peníze
- zaměstnanec = vykonává práci, dostává peníze
- **plat** získávají státní zaměstnanci (učitelé, lékaři, úředníci, ...)
 - jeho výše určená tabulkou (tarifem), závisí na délce praxe a platové třídě (dle vykonávané činnosti) **PROHLÉDNOUT TABULKU SI MŮŽETE ZDE www.kurzy.cz/platy/platove-tabulky-2019**
- **mzdu** získávají zaměstnanci soukromých zaměstnavatelů (podniky a firmy)
 - státem garantovaná **minimální mzda** (v roce 2019 ve výši 13 500 Kč) **POKUD BUDETE ZKOUMAT PLATOVÉ TABULKY, VŠIMNĚTE SI, ŽE NEJNIŽŠÍ PLAT V ZÁKLADNÍ PLATOVÉ TABULCE JE 9 200 Kč**
- pro mzdu i plat platí:
 - **HRUBÁ MZDA** - výše výdělku před zdaněním a odečtem různých poplatků (sociální a zdravotní pojištění a jiné)
 - z hrubé mzdy se vypočítává základ pro placení daní a výpočet důchodu
 - **ČISTÁ MZDA** - výše příjmu, který zaměstnanec dostane na účet

DANĚ

- **VŠE**, co se týká peněz (nákup a prodej zboží, výdělek, výhra, dědictví, dovoz zboží z ciziny...), je zatíženo daní
- daně jsou hlavní **příjem státního rozpočtu**
 - daň z přidané hodnoty (DPH - viz dále)
 - daň z příjmů (**POKUD MÁTE POUZE JEDINÝ PŘÍJEM, PLATÍ ZA VÁS ZAMĚSTNAVATEL - PŘÍJEMCEM JE STÁT**)
 - silniční daň (**ZA MOTOROVÁ VOZIDLA VYUŽÍVANÁ K PODNIKÁNÍ - PŘÍJEMCEM JE STÁT**)
 - daň z nemovitých věcí (**DAŇ Z POZEMKŮ A STAVEB - PŘÍJEMCEM JSOU OBCE**)
 - daň z nabytí nemovitých věcí (**PLATÍ NOVÝ VLASTNÍK NEMOVITOSTI - PŘÍJEMCEM JSOU OBCE**)
 - daň darovací (**V NĚKTERÝCH PŘÍPADEH MŮŽE PLATIT DARUJÍCÍ, V JINÝCH ZAS OBDAROVANÝ**)
 - spotřební daň (např. **TABÁK, LÍH, POHONNÉ HMOTY**)
 - daň z hazardních her
 - ekologická daň (**ZVÝHODNĚNÍ - OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ⇒ daňové úlevy; ZNEVÝHODNĚNÍ - ZNEČIŠŤOVÁNÍ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ⇒ ekologické daně**)

DAŇ Z PŘIDANÉ HODNOTY (DPH)

- v ČR od roku 1993 (**PROČ OD TOHOTO ROKU? ... VZNIK ČESKÉ REPUBLIKY, PŘEDTÍM ČESKÁ A SLOVENSKÁ REPUBLIKA A DAŇ Z OBRATU**)

- vypočítává se z **rozdílu** mezi pořizovací cenou a prodejní cenou (NAPŘ. DPH 21% - OBCHODNÍK POŘÍDIL ZBOŽÍ ZA 100 KČ, PRODAL JEJ ZA 130 KČ ⇒ OBCHODNÍK ZAPLATÍ DAŇ VE VÝŠI 21% ZE 30 KČ)
 - platí ji všichni při nákupu zboží nebo služeb (nákup/prodej zboží, dovoz zboží z ciziny, poskytnutí služeb - kadeřnictví, opravy, kultura, restaurace...)
- 3 různé sazby (dané zákonem)
 - 1. ZÁKLADNÍ 21%**
 - alkohol (URČENÝ KE KONZUMACI - NA ČISTÝ ALKOHOL SE VZTAHUJE SPOTŘEBNÍ DAŇ), cigarety (NA TABÁK JAKO TAKOVÝ SE VZTAHUJE SPOTŘEBNÍ DAŇ) a téměř všechno zboží kromě potravin
 - 2. PRVNÍ SNIŽENÁ SAZBA 15%**
 - teplo, voda, energie, vstupné na kulturní akce, potraviny, nealko nápoje, stravovací služby, pohřební služby, dovoz uměleckých děl
 - 3. DRUHÁ SNIŽENÁ SAZBA 10%**
 - léky, nenahraditelná dětská výživa (Sunar apod.), knihy, hudebniny, MHD

FINANČNÍ PRODUKTY

- existuje celá řada finančních produktů - některé jsou **nezbytné** (= nutné, např. pojištění), většina je ale **zbytných** (nejsou nutné, např. kreditní karty, půjčky, úvěr, ...)
- VE VAŠEM BUDOUCÍM ZÁJMU SI VŽDY ZJISTĚTE CO NEJVÍCE INFORMACÍ O FINANČNÍ SLUŽBĚ, O KTEROU MÁTE ZÁJEM - SOUSTŘEĎTE SE ZEJMÉNA NA RŮZNÉ POPLATKY A PODMÍNKY PŘÍPADNÉHO ZRUŠENÍ SLUŽBY

BANKOVNÍ ÚČTY

- osobní, podnikatelské, spořicí
- dnes téměř nutností - na účet chodí výplata, z účtu odchází mnoho plateb (elektrika, telefon, internet, pojištění, ...)
- existuje mnoho nabídek od různých finančních společností (JSOU MEZI NIMI VELKÉ ROZDÍLY, ZEJMÉNA CO SE POPLATKŮ TÝČE)
- může si založit kdokoli starší 15 let (u nezletilých je **NUTNÝ** souhlas zákonných zástupců)
- většina souvisejících služeb zpoplatněna (za příchozí platby, odchozí platby, výběr hotovosti z bankomatu, platba v obchodě, ... - **VŽDY SI ZJISTĚTE PODMÍNKY KONKRÉTNÍ SPOLEČNOSTI!**)

PLATEBNÍ KARTY

- **debetní** - pouze k osobnímu účtu
 - přístup pouze k **vlastním** penězům (nelze „jít do mínusu“)
- **kontokorent** - lze sjednat k debetní kartě
 - lze se dostat do mínusu - pokud do určeného data dojde ke splacení, tak je bez poplatku
- **kreditní** - vázána k úvěrovému účtu (= půjčka)
 - přístup k penězům, které nejsou naše ⇒ využití těchto peněz je **VŽDY** zpoplatněno

PŮJČKY

OPĚT UPOZORŇUJI - VŽDY ZVAŽTE, ZDA PŮJČKU SKUTEČNĚ POTŘEBUJETE, KAŽDÁ PŮJČKA S SEBOU NESE OBROVSKÉ RIZIKO

- vždy zvážit nejen PROČ/NA CO SI PŮJČÍM?, ale hlavně JAK/Z ČEHO BUDU SPLÁCET?
- důležité jsou i podmínky pro případ, že nebudu moci splácet (z důvodu dlouhodobé nemoci, úrazu, ztráty zaměstnání, rozvod, ...)
- většina společností láká na nízký úvěr, důležitější je ale výše **RPSN** (= Roční Procentní Sazba Nákladů) - to je skutečné navýšení dlužné částky (V RPSN BY MĚLY BÝT ZAPOČTENY VŠECHNY SKRYTÉ POPLATKY)
- kromě úroků se platí mnohé poplatky
 - poskytnutí půjčky
 - založení účtu (PRO PŮJČKU JE VĚTŠINOU NUTNÝ SAMOSTATNÝ ÚČET)
 - vedení půjčky
 - předčasné splátky/opožděné splátky
 - a mnoho dalších (VŽDY ZJISTIT - PSÁNY HODNĚ MALÝMI SVĚTLÝMI PÍSMENKY)

a) spotřebitelský úvěr

- klasická půjčka od bankovní společnosti na zbytné věci (dovolenou, nákup elektroniky apod.)

b) hypotéka

- dlouhodobý úvěr pro účely zakoupení nebo rekonstrukce bydlení, klient získá od banky peníze
- dlužník ručí bance vlastní nemovitostí (nejčastěji tou, kterou kupuje) ⇒ v případě nesplacení hypotéky propadne majetek bance

c) leasing

- leasingová společnost „koupí“ klientovi majetek (např. auto), klient pak splácí leasingové společnosti
- dokud klient nesplatí **celou částku**, je majitelem leasingová společnost, klient je pouze uživatel
- po dobu splácení nesmí klient danou věc prodat ani upravovat

d) nákup na splátky

- nejčastěji smlouva s obchodem (ne s bankovní společností)
- snadná dostupnost (VÝHODA NEBO NEVÝHODA?!?)

VĚTŠINOU TO BÝVÁ ZAČÁTEK KONCE FINANČNÍ JISTOTY KLIENTA - NÁKUP NA SPLÁTKY JE VELICE JEDNODUCHÉ ZÍSKAT, NAPŘ. DO ČÁSTKY 50TISÍC NENÍ NUTNÉ DOLOŽIT VÝŠI PŘÍJMU. PŮJČILI BYSTE OSOBNĚ 50TISÍC NĚKOMU, O KOM NEVÍTE, ZDA MÁ VŮBEC NĚJAKÝ PŘÍJEM? PŘESTO I LIDÉ BEZ PŘÍJMU MOHOU NAKUPOVAT DRAHÉ VĚCI...